

Universal Declaration of Human Rights - Kpelle, Guinea

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

NUKAN MAAMENI YENYII 'BO PELE HU

Dɔn juwoo gbalatɔmaa

A ke kaalonna da tɔki gaa nukan nei yene yihu diɛ legbɔɔba laa, tɔlinmo laa da lilaa di nwundɔki.

A ke lɔnɛɛ nukan dɔki gaa maane yene nuan diɛ pɛli kweiwoo boi, diɛ laa di maameni la, yi di hwa ke nɛimaarɔn da mɔnɔn di hu, bɛ kele yenenuan kaa bɔi.

A ke tɔki gaa nukan nei yenyii hu bɛ maane maa ɔ kɔnɔw, hɔge nukan hwɛpa pɛnɛ hwɛ gwei tɛgɛ hemei iɔi hu nɛitɔnɔnɔn diɛ.

A ke lɔnɔaa kele yepuɔ gehu bɛ maane gu hwanɔ tɛgɛ bɔi.

A ke lɔi kele hu nuan bowoo ba, tɔki lele gaa hinaa di wɔk Kaalonnaa hu, yai a di wɔk tɛtɔw yii lele nɛikulo, ye pɛnɛ ye di wɔk yii naane legbɔɔba laa hui.

A ke yene lɔi kele da nɔk kɔnɔn genɛi bɛ di liimu ɔ hɛgɛ nɛgbɔɔba lelei da tɔki gaa nei yene yii hu maa menɛi bai.

A ke gilɔnahiɛ tɔnɔi ti hwilɔn nukan dɔki da nɔk legbɔɔba laa bɛ ge, ɔle yabɛ ke a di liimu hɛgɛ a gbɔɔkɔ, yili bɛ a ge lɔi kele diwɔk naakɔn genɛi ɔ bo yene.

Maane nuteitei, ɔ make a kɔkɔma yinɔaa di gɔl diɛ, maakweli, da hutɔ bɛ da nɛgbɔɔba, da tɔki gaa nukan nei yenyii hu di hee di kpanɔna kenaa kele bɛ, ɔ make bɛyi ɔ wɔ naawoobo kaa lai, yili kele bɛ gei yene bilibili gemɛi nɔk naakɔn genɛi nei zea kaa Amɛlik lɔi hui, ɔ dɔn nɔaa nei laa a kɔkɔ kɔalaa nɔk holo pou (10) gwɛlan nwaatɔnɔn pulu nɔn meinan yenan kɔu meihaaba (1948).

Dɔn nɔo toloo 1

Nukan gele kaa pɛlɛ kaa tanɔn, yiliba nu kɛle maawiyɛ pɛlɛ da tɔki gaa nei yenyii hu kɛpɛlɛ kaalɔ tanɔn; di kemɛni a nukan nɔaa bɛ ge hɛkɛli wɛlikɛmaa ɔ lɔ di luwai.

Dɔn nɔo veele 2

Dɔn nei huwoo kaa nukele ba tanɔn, guloju hwɛ ma ye ɔ ke a huwu menɛi, gu kɔkɔ kɛpɛlɛ, gu lawoo, naala menɛi kenaa bɛlɛ, kilɔnahiɛ huwu lɔpe, nei hu yii bo pɛlɛ ba, hɛn jɔkɔbo pɛlɛ pɔ da nukaapɛlɛ da zɛgɛi, ye ɔ ke a hulɔnu da nɛnu yilipulu, ye ɔ ke lɔi gaa gbɔɔba ju mun, ye ɔ ke a lɔi yi gaa nii mɛlan nɔi yemu a ju mun dɔn nei huwoo kaa nukele ba tanɔn.

Dɔn nɔo zaaba 3

Maala kaa nukele yei ɔ yeneke, ɔ legbɔɔba laa hɔkɔbɔ, ɔle gbinimaa ye kɔnɔ.

Dɔn nɔo naan 4

Nuta hwa pɛli lɛsi luɔlɔaa hu da tɔlɔalɔaa hu, luolaa da luoyɔu huɔu lɔpe da kɛ.

Dɔn nɔo nɔkɔli 5

Di hwə kia pai nuta mɔnɔboi, di hwə kia pai meni naanwana laai nuta ba, yi a nu kulo nulaa hu əle eyɛ mɛlɛkpe ma.

Dɔn ηoo mɛida 6

Kɛnɛ lɔpe gele, maanɛ nu kele ηɔ kaa lonna, ə kɛ a gɔlɔn ηaa ma.

Dɔn ηoo mɛihwele 7

Nu kele pɛliai a ge tɔn niila nɛ tɔn mɛi. Nu kele hon bɛlɛ kaa tanɔn nukan maaton nɛi liila.

Dɔn ηoo mɛihaaba 8

Maala kaa nukele yei ə li kititəgə pɛle la; a gaa ye maamɛni ye ə piliju.

Dɔn ηoo mɛinaan 9

Di hwa nu too gahwə na, yi ηun vɛ mai. A wwalakɛti di maakwiya ηɔɔ lɔiba gahwa mɛni ηɔɔ pɛlɛhu.

Dɔn ηoo bou 10

Maala ka nukele yei, ə ηɔɔ tian makɔnɔ kititə gə pɛlɛla, əle dian ti ə kɛ a kɔlɔn ηaa ə make mɛni lɔpee daa zenwuɔn.

Dɔn ηoo boukɔutanɔn 11

1. Nui lɔpee da mɛniηɔnɔɔ laahe ηuɔ, mɛniti hwa pɛli kɛi a jɔn, yi jɔn ti hwə kɔlɔn ni pononɔa kitikɛpɛle la, maakɔnɔnuaan nɛi ba.

2. Tɔn hwa pɛli nui lɔpe honji mɛnita ba yiyai mɛni ti kɛi lowai, dɔn ti hwə kɛ laali; yilipulu mɛnikɛi lowai tɔn mɛ a laa nui ti mɛi, ə make a kwia.

Dɔn ηoo boukɔu hwele 12

Nuta hwa naa lɔ mɛlan nii pɛlɛ hu, lɔ kpɛli-kpɛli, nɛi bɛlɛn mɛni hu, da gbiniba mɛni tamaa hu, naa kala pɛlɛ pɔ.

Dɔn ηoo boukɔu haaba 13

1. Maala kaa nukele yei ə hiə a niibarɛlɛ, əle ə he niiba kɛnaa ηɔ lɔi hu.

2. Maala kaa nukele yei ye pɛli kuloi lɔi lɔpe hu, ə make gbɔɔ lɔi, əle ə pɛnə ə na gbɔɔ lɔi ti hu.

Dɔn ηoo boukɔu naan 14

1. Nui lɔpe da nɛikɔu kpɔlu jeei, maala kaa nɛi ə maakilɛ lɔi takpɛli hu, yiyɛn nɔiti a pɛli nɛe hee mu.

2. Maakilɛlaa ti hwa pɛli tɛgɛi mɛni nɔnɔn kɛmun gbɔɔkpɔ pɔ yi hwə ba lɔi ηun ma mɛniηɔnɔn da kaala.

Dɔn ηoo boukɔu lɔli 15

1. Maala kaa nukele yei ə lɔi lonna hɔlɔbo.

2. Di hwa pɛli lɔilonna kuloi nu yei hulu mɛni hu əle maala hwə ηɔnɔ nu yei hwə ηɔ lɔilonna maahwalin.

Dɔn ηoo boukɔumɛida 16

1. Nɛɛnu da hulonu da hɛli kpilayela da di lanɔyela da pɛli heei di keɔ guloju hwɛ ma yɛkɛ la a huɔu mɛni, lɔilon na mɛni, ɛlɛ yala pɛlɛ mɛni. Di pɛliɛ a di ke niibo ti hu, ɛ makɛ di taɔai lowai.

2. Lɛgbɔɔba da laana be a hilɛtai laa ma.

3. Pɛlɛn mɛ ba a kpɔmaayi hɔɔɔma, ɛlɛ maala ka nei gbɔmayii ti da nɔi nɛitɔwɔ nuaan di maakɔɔn.

Dɔn ɔoo boukɔumɛihweelɛ 17

1. Nukan lɔpee jɔlɔbo hɛn gaa a bɔɔ, ɛ makɛ g boukɔuaa kpɔn ju.

2. Di hwa nu yee kpilan di hwɛ jɔlɔbo hɛn gulo nei.

Dɔn ɔoo boukɔumɛihaaba 18

Nui lɔpee a pɛli gbɔwɔ kilijahia kɛi, niiba yiibo pɛlɛ hu. Mukulaa ba a pɛli niiba kalan gei, ɛ niiba yiibo juwu yii bo pɛlɛ hu.

Dɔn ɔoo boukɔumɛinan 19

Maala kaa nui lɔpee gɛle yei ɔɔ kilijahie lɛ ɛ gweiwoobo, ɛ gilipuju kweli, ɛ jɔlɔbo ɛ nei nuta kpɛli ɔaa diɛ kenakele yi ɔɔ hwa kɛ ju.

Dɔn ɔoo bouhweelɛ 20

1. Maala kaa nukele yei ɛ ɔundɔ kɛ, ɛlɛ ɛ kpɔn naa liilaa hu.

2. Di hwa nu yee kpɛlan di hwɛ nɔ kpɔn ju.

Dɔn ɔoo bouhweelɛ kɔu tanɔn 21

1. Maala kaa nukele yei, ɛ tɔɔi hɔlɔbo ɔɔ lɔi ɔawoobo mɛni hu, a wala kɛ a yaa kpini, ɛ kɛ nui a nee lɛmai.

2. Maala kaa nukele yei, ɛ kolokɛ gahanama ba ɔɔ lɔi hu. Yiyan nuta hon bɛtlɛ hwa tɛɔɛ mɛlan ma.

3. Lɔilonnii kilijahia pɛlɛ bɛ lɔi ɔawoobo a kuloju. Gilijahia ti a kɔlɔn nɔi nɔi ɔaawoobo nuan he luwai a kɛ a nɔi kwei nuan kɛle laamaawoo.

Dɔn ɔoo bouhweelɛ kɔuweelɛ 22

Nu kele kemɛni a kpɔnjuyii bo mun mɛ ge, ye kɛ kpɔn ninimu. Ninin ti bɛ maane ɛ pa bɔ a yeelaholon; yelɔgei, kaalɔnaa, ɛlɛ mɛni kɔlɔn ɔa.

Dɔn ɔoo bouhweelɛ kɔu haaba 23

1. Maala kaa nukele yei ɛ kolo kɛ, ɛ niiba kolokɛ tɛlinmo da ɔaane pɛlɛ mɛi; ɛ ge hwɛ pa kɛ a nui kolo hwɔ ma.

2. Nu kekolo bɛ maane di zalama; ɛ kɛ a hulonu da nɛnu.

3. Kolokɛmun lɔpee a pɛli kolokɛnuaan maakɔɔna kpɔn naai; a wala keti ɛ to da hu.

4. Kolokɛmun nɔpee maala kaa nei ɛ viitɔ, ɛ niiba pɛlɛ ɔaa kɛ. Ge kolo kɛi nowai nɛn ɛ kɛ a bɔɔ; ɛlɛ yilipulu ɔɔ hwitɔ lowai ye hala ma.

Dɔn ɔoo bouhweelɛ kɔu naan 24

